

M. Rosa Terés

JOAQUIM GARRIGA RIERA (1945-2018),
IN MEMORIAM. A L'AMIC I COMPANYY
DEL DEPARTAMENT D'HISTÒRIA DE L'ART

Joaquim Garriga va néixer a Malgrat ara fa setanta-cinc anys, i aviat en farà dos de la seva inesperada mort. Jo el vaig conèixer a la Facultat, aleshores de Filosofia i Lletres, quan fèiem la carrera i ens començàvem a endinsar en l'apassionant terreny de la història de l'art. No el recordo gaire com a company de classe, atès que ell venia poc perquè simultaniejava la carrera amb altres feines i perquè també aleshores li va tocar fer el servei militar. Però sí que vam començar a coincidir a partir de l'any 1975, quan tots dos, juntament amb altres companys de curs, vam presentar la tesi de llicenciatura, el que aleshores en dèiem la tesina. El seu treball fou mereixedor del premi extraordinari de llicenciatura i encara recordo de manera nítida el lloc i el moment en què el doctor Alcolea, a l'altell del pati de Ciències de l'Edifici Històric, on s'impartien les assignatures optatives, ens ho va fer saber a tots dos. El Quim gairebé es disculpà per ser ell l'afavorit. Aleshores jo ja començava a intuir el seu tarannà, humil i noble al mateix temps.

Poc després, el Quim guanyava una beca del Ministerio de Asuntos Exteriores per fer una estada d'un curs (1975-1976) a l'Academia Española de Bellas Artes de Roma. De fet, Roma ja li era familiar, atès que el 1969 s'havia diplomà a l'Institut d'Arqueologia Cristiana de la capital italiana i el 1970 s'havia llicenciat en Teologia a la Universitat Gregoriana. Hi tornaria moltes vegades, amb la família, amb companys i amics i també amb alumnes; de fet, era un guia perfecte i erudit de la ciutat artística, però també de la culinària. Un dels meus viatges més profitosos a Roma va ser el que vaig fer amb una llista elaborada amb l'ajut del Quim a la butxaca, on hi havia tot el que calia veure i assaborir, sobre-tot allò més desconegut però no menys important.

El temps passava i dos anys després, el gener de 1977, entràvem plegats com a ajudants al Departament d'Història de l'Art. Vam ser tres, els afortunats: Joaquim Garriga, Pere Salabert i jo mateixa. Les primeres

feines assignades eren clarament administratives. En aquell moment, la Secretaria del Departament no tenia ningú que se'n fes càrrec i nosaltres, durant un temps sortosament curt, ens en vam ocupar. Per sort aviat arribaria la nova administrativa, la Maria Bagur.

Com sempre ha passat a la nostra Facultat, les urgències docents ens obligaren aviat a compaginar la realització de la tesi doctoral amb una docència que ens va arribar gairebé de manera sobtada i encara no especialment desitjada. També com sempre acostuma a ser, ens va tocar fer les classes que ningú dels més veterans no volia, és a dir, alguns grups d'Introducció a l'Art, que era una assignatura obligatòria per a totes les llicenciatures de la Facultat. Recordo aquelles aules immenses, amb els bancs que s'enlairaven a poc a poc i que podien aplegar uns dos-cents estudiants. No oblidaré l'important que va ser per a mi tenir el Quim al costat. Preparàvem els temes plegats, però ell sempre en sabia més, tenia les idees més clares i la seva generositat era absoluta. Recordo que plantejàvem l'assignatura partint de tres premisses o tres grans apartats: matèria, tècnica i funció. Aleshores era un enfocament innovador i que penso que anava molt bé pel seu caràcter introductor, per preparar els alumnes que farien Història de l'Art, però també per encuriosir aquells que es dirigirien cap a Història o Geografia. No cal dir que ens tocava l'horari pitjor i, com a mínim durant dos cursos, vam fer dos grups a Filologia de nou a deu de la nit. Hi anàvem amb un 600. Jo acabava de treure'm el carnet i no era gens experta en la conducció, però guardo un record molt agradable d'aquelles curtes estones en què l'acompanyava a casa després de classe. Ens trobàvem a la sortida i cada dia l'havia d'esperar, perquè les classes sempre se li allargaven més del compte. No era el que em passava a mi, que sempre patia per tenir prou matèria preparada i no haver d'acabar abans d'hora.

Amb el temps, vam poder accedir a les assignatures de la nostra especialitat, i si bé jo no anava a les seves classes de Renaixement, sé que els alumnes estaven entusiasmats. El Quim era un erudit, un humanista en tot el sentit de la paraula, però al mateix temps era molt discret i molt generós, qualitats que no són gaire habituals en la nostra professió.

L'àmbit del Renaixement estava del tot cobert amb el mestratge del Quim. Havia format alumnes que després serien historiadors de l'art, com ara Marià Carbonell o Joan Bosch. Però arribà una bona notícia per al Quim, que, de fet, era una mala notícia per a tots nosaltres, els companys de la UB. Després de vint anys de docència i recerca a la Universitat de Barcelona, el Quim se n'anava a Girona. Havia sortit una càtedra i tenia clar que hi volia optar. Jo li donava consells interessats, li deia que no se n'anés, que la Universitat de Barcelona era més gran, que la possibilitat d'exercir el

seu mestratge era més sòlida, però en el fons era una qüestió d'egoisme personal. Sense cap mena de dubte, el Departament d'Història de l'Art de la UB perdia amb la seva marxa una figura clau, de gran consens, moderada, conciliadora i, sobretot, sàvia. El sector del Renaixement tenia altres professors també molt vàlids, però l'experiència i la bonhomia del Quim deixaven un gran buit.

Sobretot, però, marxava un amic i un gran company, que jo també tenia com a mestre. Recordo que ell em deia que no anava gaire lluny, que Girona era a la cantonada i que no perdríem el contacte. I així va ser. El Quim sempre fou per a mi un referent essencial, continuà sent un amic i un company a qui consultava moltíssimes coses del nostre ofici o simplement de la vida universitària. Els seus consells sempre eren encertats i generosos.

Ara el Quim se n'ha anat per sempre, i encara no era el moment. El trobem a faltar.

M. ROSA TERÉS
Universitat de Barcelona
rosateresto@ub.edu